

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Філософський факультет
кафедра загальної та клінічної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОНКОПСИХОЛОГІЯ ТА ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА»

за освітньо-професійною програмою
«Клінічна та реабілітаційна психологія»
магістерський рівень

галузь знань **05** «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність **053** «Психологія»

спеціалізація

факультет **факультет психології**

Робоча програма навчальної дисципліни «Онкопсихологія та паліативна допомога» для студентів галузі знань 05 «соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою «Психологія» за магістерським освітнім рівнем – 2020. – 18 с.

Розробник: Матейко Наталія Михайлівна, доцент кафедри загальної та клінічної психології, Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та клінічної психології. Протокол від “28” серпня 2020 р. № 2
Завідувач кафедри загальної та клінічної психології (Москалець В.П.)

Схвалено методичною комісією факультету психології
Протокол від “10” вересня 2020 р. № 2

Голова

(Пілецька Л. С.)

© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника,
2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «соціальні та поведінкові науки»	Вільного вибору	
	Напрямок підготовки 053 «Психологія»		
Модулів – 2	Спеціальність «психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр	Лекції	
		12 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: ЗАЛК			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% / 67%

для заочної форми навчання – 11% / 89%

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- формування теоретичних уявлень про преморбідні психологічні особливості осіб з онкопатологією;
- розширення практичних навичок проведення клініко-психологічного дослідження, збору анамнезу в осіб з онкологічним захворюванням та їх членів їх родин;
- ознайомлення із сучасними теоретичними аспектами психосоматичних чинників онкологічних захворювань;
- розширення уявлень про види клініко-психологічної та психотерапевтичної допомоги осіб з онкологічним захворюванням, членам їхніх родин та паліативним хворим.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення психологічних преморбідних особливостей осіб з онкологією ,їх реагування на своє захворювання;
- оволодіння навичками роботи та техніками психологічної допомоги паліативним хворим та членам їх родин;
- ознайомлення студентів зі специфікою психологічної профілактики та психоедукації населення з питанням психосоматичних аспектів онкологічних захворювань.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Місце навчальної дисципліни «Онкопсихологія та паліативна допомога» визначається необхідністю для психологів знань, вмінь та навичок з організації психологічної діагностики, психологічної допомоги та корекції хворих з онкологічними захворюваннями та їх родичів; здійснення психологічного супроводу людям в термінальній стадії захворювання; особливостей паліативної та хоспісної допомоги; важливістю здійснення заходів з питань збереження психічного здоров'я населення. Дисципліна поєднує теоретичні та прикладні аспекти таких галузей знань як «Психологічний супровід сім'ї з хворою дитиною», «Кризова та екстремальна психологія», «Травмотерапія», «Психологічна реабілітація осіб з психічними та соматичними розладами» та ін.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); ЗК6. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК11. Здатність до самоосвіти та саморозвитку.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК 4. Здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням науково верифікованих методів та технік. СК 6. Налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах. СК 7. Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК 9. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях. СК 11.Здатність створювати, організовувати та реалізовувати різноманітні способи психологічного супроводу на етапах профілактики, лікування, та реабілітації.
Програмні результати навчання	
ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій. ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.	

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
 ПР12. Застосовувати відповідну наукову інформацію щодо вирішення проблем профілактики, збереження, відновлення здоров'я та реабілітації та оцінювати її за критеріями адекватності.
 ПР13. Використовувати модифікації існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності психолога у медичних, санітарно-курортних та реабілітаційних закладах.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни, є:

- своєчасне і у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння самостійно аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку та розвитку;
- вміння застосовувати методи психологічної діагностики, психокорекції та психопрофілактики на практиці;
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за *поточним* та *підсумковим* контролюми. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (тестування, самостійна робота).

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом перевірки виконаних завдань. Усі контрольні заходи включено до 100-бальної шкали оцінювання.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 50 балів відводиться на оцінку усних відповідей студентів, тестування, презентації, виконання самостійної роботи і 50 балів – на оцінювання відповідей студентів на заліку.

На семінарських заняттях студенти за усну відповідь та письмову відповідь (тестування) максимально можуть отримати 5 балів. При цьому, студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару у вигляді асоціативних малюнків-схем, пишуть есе, розглядають клінічні випадки, дискутують з приводу напрямків психологічної допомоги особам, розробляють заходи психологічної просвіти з питань збереження психічного здоров'я і стану психологічного благополуччя.

Усне опитування студентів може здійснюватись індивідуально або фронтально. Загальний бал за цей вид роботи по кожному змістовому модулю виводиться з середнього балу за всі усні і письмові відповіді.

Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2									
T1	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	Залік
Усні та письмові відповіді – 5 б. Самостійна робота – 10 б.	Усні та письмові відповіді – 5 б. Самостійна робота – 10 б. Контрольна робота – 10 б.									100

T1, T2 і т.д. – теми дисципліни

Самостійна робота студентів ділиться на базову і додаткову.

Базова самостійна робота забезпечує підготовку студента до аудиторних занять і контрольних заходів. Результати цієї підготовки виявляються в активності студента на заняттях, при виконанні ним контрольних робіт, тестових завдань й інших видів робіт. Базова самостійна робота студентів включає: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; пошук (підбір), огляд літератури і електронних джерел інформації; вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання; підготовка до практичних (семінарських) занять; підготовка до написання контрольних робіт, інших форм поточного контролю; систематизація вивченого матеріалу перед заліком.

Додаткова самостійна робота спрямована на поглиблення і закріплення знань студента, розвиток аналітичних навичок з проблематики навчальної дисципліни. Вона включає такі види робіт: аналіз наукових публікацій з визначеної викладачем теми; оформлення малюнку-схеми; проведення клініко-психологічного дослідження у позааудиторний час; написання есе за заданою проблематикою; розробка мультимедійної презентації; виконання практичних задач, ситуативних завдань; підготовка термінологічного словника та ін.

Самостійна робота студентів максимально оцінюється залежно від виду роботи. Конспектування матеріалів з актуальних питань онкопсихології студенти отримують 1 бал; за есе – 2 бали; оформлення матеріалів психологічного дослідження – 5 балів; за виступ у формі мультимедійної презентації – 3 бали; за оформлення матеріалів діагностики порушення емоційної сфери – 3 бали; за проведення просвітницького заходу для пацієнтів (їх родичів, медперсоналу – на вибір) з питань збереження психічного здоров'я та психологічного благополуччя – 5 балів.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують тестовий контроль знань з тем, які виносяться на самостійне опрацювання. Для цього передбачені завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тест – 5 балів.

Контрольна робота студентів максимально оцінюється у 5 балів.

Питання до контрольної роботи:

1. Предмет вивчення психоонкології. Основні напрямки психоонкології.
2. Причини виникнення ракового захворювання. Об'єктивні та суб'єктивні внутрішні чинники.
3. Внутрішня картина хвороби онкохворого.
4. Психологічні реакції на захворювання.
5. Тип особистості С. Преморбідні особливості канцерогенної особистості.
6. Порушення прив'язаності та алекситимія як чинники онкології.
7. Механізми формування онкологічних захворювань в ранньому віці.
8. Захисні механізми психіки. Безпомічність, відчай та депресія як чинники передракового стану.
9. Особливості надання психологічної допомоги дітям, які хворіють на онкологічні захворювання
10. Специфіка паліативної та хоспісної допомоги
11. Технології роботи з близьким оточення хворої людини.
12. Алгоритм повідомлення діагнозу та несприятливих новин у клініці дитячої онкології.
13. Індивідуальне консультування в онкологічній практиці.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (пояснення)
90 – 100	A	відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
80 – 89	B	дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
70 – 79	C	добре (загалом правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
60 – 69	D	задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
50 – 59	E	достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
26 – 49	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)
0-25	F	неприйнятно (з обов'язковим повторним курсом)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Вступ до предмету. Специфічність онкології з точки зору появи захворювання.

Тема 1. Вступ до онкопсихології. Передумови виникнення онкопсихології. Предмет вивчення психоонкології. Основні напрямки психоонкології. Причини виникнення ракового захворювання. Об'єктивні зовнішні причини (канцерогенні речовини і радіація в оточенні, харчування) та суб'єктивні внутрішні чинники (генетична схильність, індивідуальність хворого, емоційна сфера) у виникненні раку.

Тема 2. Психосоматичний підхід до онкології. Специфічність онкології з точки зору появи захворювання. Внутрішня картина хвороби онкохворого. Ставлення до хвороби. Психологічні реакції на захворювання. Передумови формування онкологічного захворювання. Психологічні особливості онкологічного хворого.

Тема 3. Специфічні особливості онкологічної особистості. Основні типи психосоматичних особистостей. Тип особистості С. Преморбідні особливості канцерогенної особистості. Діагностування типів особистості.

Тема 4. Схильність до захворювання раком: порушення індивідуального розвитку. Роль спадковості. Порушення дитячо-батьківських стосунків. Порушення прив'язаності та алекситимія. Психологічні причини дитячої онкології. Механізми формування онкологічних захворювань в ранньому віці.

Тема 5. Механізми формування хронічної онкогенної психотравми. Гостра психотравма як тригер хронічного стресу. Теорія доктора Хамера. Хронічна онкогенна травма. Аутоагресія: почуття провини, самокритика, нелюбов до себе. Екзоагресія: образа і непростення. Захисні механізми психіки. Безпомічність, відчай та депресія як чинники передракового стану.

Змістовий модуль 2. Паліативна та хоспісна допомога

Тема 6. Медико-психологічна допомога в дитячій онкології. Особливості надання психологічної допомоги дітям, які хворіють на онкологічні захворювання. Основні психологічні проблеми, пов'язані з онкологічним захворюванням у дітей, їхніх батьків та медичних працівників. Психологічні інтервенції онкохворих при госпіталізації.

Тема 7. Особливості хоспісної та паліативної допомоги населенню. Концепція Державної програми розвитку паліативної та хоспісної допомоги в Україні. Соціальна політика щодо невиліковно хворих. Особливості надання паліативної допомоги населенню. Особливості надання паліативної допомоги за рубежом.

Тема 8. Сучасні технології роботи з онкохворими. Технології роботи з близьким оточення хворої людини. Алгоритм повідомлення діагнозу та несприятливих новин у клініці дитячої онкології.

Тема 9. Тренінгові технології психологічного впливу в онкологічній клініці. Методи аудіалізації та візуалізації проблеми раку в онкопсихології. Групова психотерапія онкохворих людей. Індивідуальне консультування в онкологічній практиці.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		Л	П	Лаб	Інд	с.р.		Л	п	ла б	інд	С.р
2	90	12	18			60	90	6	4			80
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Вступ до предмету												
Тема 1. Вступ до онкопсихології. Передумови виникнення онкопсихології. Предмет вивчення психоонкології.		2	2			7		2				9
Тема 2. Психосоматичний підхід до онкології. Специфічність онкології з точки зору появи захворювання. Внутрішня картина хвороби онкохворого.		2	2			7		2				9
Тема 3. Специфічні особливості онкологічної особистості. Основні типи психосоматичних особистостей. Тип особистості С.		2	2			7		2				9
Тема 4. Схильність до захворювання раком: порушення індивідуального розвитку. Роль спадковості. Порушення дитячо-			2			7						9

батьківських стосунків.											
Тема 5. Механізми формування хронічної онкогенної психотравми. Гостра психотравма як тригер хронічного стресу. Теорія доктора Хамера.		2			7						9
Разом за змістовим модулем 1		6	10		35		6				45
Змістовий модуль 2. Паліативна та хоспісна допомога											
Тема 6. Медико-психологічна допомога в дитячій онкології. Особливості надання психологічної допомоги дітям, які хворіють на онкологічні захворювання.		2	2		7			2			9
Тема 7. Особливості хоспісної та паліативної допомоги населенню. Концепція Державної програми розвитку паліативної та хоспісної допомоги в Україні.		2	2		6						9
Тема 8. Сучасні технології роботи з онкохворими. Технології роботи з близьким оточення хворої людини.		2	2		6						9
Тема 9. Тренінгові технології психологічного впливу в онкологічній клініці. Методи аудіалізації та візуалізації проблеми раку в онкопсихології.			2		6			2			8
Разом за змістовим модулем 2		6	8		25			4			35
Всього		12	18		60		6	4			80

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до онкопсихології.	2
2	Передумови формування онкологічного захворювання.	2
3	Преморбідні особливості канцерогенної особистості	2
4	Схильність до захворювання раком: порушення індивідуального розвитку.	2
5	Механізми формування хронічної онкогенної психотравми.	2
6	Медико-психологічна допомога в дитячій онкології.	2
7	Соціальна політика щодо невиліковно хворих.	2
8	Сучасні технології роботи з онкохворими.	2
9	Тренінгові технології психологічного впливу в онкологічній клініці.	2
	Разом	18

Самостійна навчальна робота студентів

Семестр / тема	Кількість балів	Зміст самостійної роботи	Обсяг (год.) денна форма/ заочна форма	Форма контролю	Тиждень, на якому здійснюється контроль
8/1	1	<p>Тема 1. Вступ до предмету. Об'єктивні зовнішні причини (канцерогенні речовини і радіація в оточенні, харчування) та суб'єктивні внутрішні чинники (генетична схильність, індивідуальність хворого, емоційна сфера) у виникненні раку. 1. Опрацювати та законспектувати основні положення. Наказ МОЗ України та Національної АМН України від 14.05.2010 року №409/36 «Про виконання завдань та заходів Загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://document.ua/pro-vikonannja-zavdan-ta-zahodiv-zagalnoderzhavnoyi-programi-doc33556.html</p>	7/9	Конспект	1

8/2	1	<p>Тема 2. Психологічні особливості онкологічного хворого.</p> <p>1. Опитувальник ставлення до хвороби. 2. Опитувальник Міні-мульти. Батаршев А.В. Психодиагностика пограничных расстройств личности и поведения М.2004. 3. Конспект статті: Місяк С. А. Критерії ефективності реабілітації онкологічних хворих// Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наук. праць. К.: Університет «Україна», 2004. – С. 509–514.</p>	7/9	<p>протоколи методик:</p> <p>Конспект</p>	2
8/3	1	<p>Тема 3. Специфічні особливості онкологічної особистості.</p> <p>- Опрацювати методичку «Тип поведінкової активності»</p>	7/9	<p>Протоколи методики «Тип поведінкової активності»</p>	3
8/4	1	<p>Тема 4. Схильність до захворювання раком: порушення індивідуального розвитку.</p> <p>Розробити модель діяльності психолога в онкодиспансері (зміст, напрямки, організація, форми роботи).</p>	7/9	<p>реферат</p>	4
8/5	1	<p>Тема 5. Механізми формування хронічної онкогенної психотравми.</p> <p>Підготувати есе на тему: «Механізми психологічного захисту та їх значення у виникненні онкологічного захворювання».</p>	7/9	<p>Есе</p>	5
8/6	1	<p>Тема 6. Медико-психологічна допомога в дитячій онкології</p> <p>- законспектувати статтю О. В. Піонтковська. Особливості психологічного стану дітей з онкологічними захворюваннями в залежності від віку та сімейного функціонування// Архів психіатрії. Медична психологія і психотерапія. 4 (75). 2013. С.194-198</p>	7/9	<p>конспект</p>	6

8/ 7	1	Тема 7. Особливості хоспісної та паліативної допомоги населенню. Розробити орієнтовну схему первинної бесіди з хворою людиною (або з її близькими).	6/9	Конспект-схема	7
8/ 8	2	Тема 8. Сучасні технології роботи з онкохворими Розробити програму психологічного супроводу онкохворої дитини.	6/9	програма	8
8/ 9	1	Тема 9. Тренінгові технології психологічного впливу в онкологічній клініці К. Саймонтон, С. Саймонтон Возвращение к здоров'ю. Новый взгляд на тяжелые болезни. Пер. с англ. М. Бадхен. 1978	6/8	Презентація тренінгового заняття.	9
Разом	9		60/80		

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Усне та письмове опитування, навчальні тести, есе, конспекти першоджерел, мультимедійна презентація програми психологічного супроводу, протоколи дослідження, залік.

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальна дисципліна «Онкопсихологія та паліативна допомога» передбачає використання мультимедійного обладнання (комп'ютер, проєктор).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Матейко Н.М. Клінічна психологія: словник-довідник. - Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2015. 134с.
2. Матейко Н.М. Психологічна допомога в умовах онкологічного стаціонару//Сучасні наукові інновації (част.1): Матеріали Міжнародної науково-практ. конф. м. Київ, 15-16 лютого 2017р. Київ: МЦНД, 2017. С.80-82
3. Матейко Н.М. Психологічний супровід особистості як складова збереження психічного здоров'я у процесі професійної підготовки// Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців», м. Хмельницький, 30–31 березня 2017 р. Хмельницький, 2017. С.35-37
4. Матейко Н.М. Особливості професійної підготовки майбутнього клінічного психолога // Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Управління в освіті», м. Львів, 26-27 квітня 2017 р. Львів, 2017. С.56-58

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Батаршев А.В. Диагностика пограничных психических расстройств личности. М.,2004. 320с.
2. Экзархов В. А. Социальные аспекты организации хосписной помощи / В. А. Экзархов, А. А. Гончаренко // Соціальна політика щодо невиліковно хворих: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 15–16 березня 2012 р. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 64–70.
3. Дж. Холланд, Н.М. Ривкина Психоонкология. История развития//Консультативная психология и психотерапия, 2014, № 1. С.14-23
4. Самостійна робота студентів : навчально-методичний посібник для студентів магістратури спеціальності "Психологія" / Гірченко О. Л., Шлімакова І. І., Буковська О. О., Мунасіпова-Мотяш І. А. / за ред. І. І. Шлімакової. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2018. 95с.
5. Матейко Н.М. Клінічна психологія: словник-довідник. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2015. 134с.
6. Матреницкий В.Л. Канцерогенный ум. Психосоматические механизмы рака. Руководство по психоонкологии. К., КИМ, 2017. с.75-117
7. Маркова М. В. Проблеми повідомлення діагнозу і спілкування з онкохворою дитиною та її батьками / М. В. Маркова, О. В. Піонтковська, І. Р. Кужель // Медична психологія. 2013. Т. 8, № 1 (29). С. 7-13.
8. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію. Л., видавництво УКУ, 2014. 12 с.
9. Романчук О. Психотравма та спричинені нею розлади/ www.neuro.health-ua.com
10. Класифікація психологічних захистів// <http://medpsy.ru/meds/meds375.php>
11. Особенности организации и содержания психокоррекционных мероприятий в комплексном лечении пациентов онкологического профиля в условиях специализированного противоопухолевого стационара / А. Ю. Васильева, С. И. Табачников, В. Г. Бондарь, М. Б. Доценко // Арх. психиатрии. 2011. Т. 17. № 2 (65). С. 23 - 26.
12. Покращення міжвідомчої та міжсекторальної координації та співпраці у галузі паліативної та хоспісної допомоги / [Ю. І. Губський, А. В. Царенко, О. О. Вольф, О. М. Бабійчук] // Соціальна політика щодо невиліковно хворих : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 15–16 березня 2012 р. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 3–20.
13. Про внесення змін до “Основ законодавства України про охорону здоров’я щодо удосконалення надання медичної допомоги” [Електронний ресурс] : Закон України від 07.07.2011 р. № 3611-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
14. Про затвердження Загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року [Електронний ресурс] : Закон України від 23.12.2009 р. № 1794-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
15. Сучасні методи та форми надання соціальних і медичних послуг невиліковно хворим / [кол. авт.]. Луганськ : Янтар, 2010. С. 4–45.
16. Сучасні дослідження у психоонкології / О. А. Ревенок, О. О. Зайцев, О. П. Олійник [та ін.] // Журнал психіатрії та медичної психології. 2009. №1 (21). С. 50 - 55.
17. Чернорук Н. С. Вплив доступності до адекватного знеболення на загальний розвиток системи паліативної та хоспісної допомоги / Н. С. Чернорук //Соціальна політика щодо невиліковно хворих : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 15–16 березня 2012 р. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 156–161.
18. Coping strategies used by children hospitalized with cancer: an exploratory study / Li H. C., Chung O. K., Ho K. Y. [et al.] // Psychooncology. 2011. Vol. 20. - Issue 9. P. 969 - 976.

19. Coping with pediatric cancer: strategies employed by children and their parents to manage cancer-related stressors during treatment / A. K. Hildenbrand, K. J. Clawson, M. A. Alderfer [et al.] // *J Pediatr Oncol Nurs*. 2011. Vol. 28. issue 6. P. 344-354.
20. Home palliative care as a cost-saving alternative: evidence from Catalonia / M. Serra-Prat, J. M. Picaza // *Palliative Medicine*. – 2001. – Vol. 15.
21. The Cost of Home Hospice Care for Terminal Patients in Israel / [Y. Shnoor, M. Szlaifer, A. S. Aoberman, N. Bentur] // *American Journal of Hospice & Palliative Medicine*. 2007. Vol. 24. № 4.